

Sprawozdanie z 4. Międzynarodowych Warsztatów Chirurgii Naczyniowej Mózgu i Podstawy Czaszki w Gandawie w Belgii

Report from the 4th International Cerebrovascular and Skull Base Workshop
in Ghent, Belgium

Stanisław Hendryk

ADRES

DO KORESPONDENCJI:

Dr hab. n. med. Stanisław Hendryk
Katedra i Klinika Neurochirurgii
Wydziału Lekarskiego w Katowicach
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego
w Katowicach
ul. Medyków 14
40-752 Katowice
tel. +48 32 789 45 01
e-mail: stanhendryk@interia.pl

Ann. Acad. Med. Siles. 2012, 66, 4, 84-86
Copyright © Śląski Uniwersytet Medyczny
w Katowicach
ISSN 0208-5607

W dniach 7–10 września 2011 autor uczestniczył w warsztatach neurochirurgicznych, zorganizowanych w Gandawie w Belgii, pod auspicjami Europejskiego Towarzystwa Chirurgii Podstawy Czaszki i Belgijskiego Towarzystwa Neurochirurgów (poprzednie odbyły się w Pradze w 2010 r.). Honorowymi prezydentami spotkania byli profesorowie Takanori Fukushima z Raleigh (USA) i Helmut Bertalanffy z Hanoweru (Niemcy).

Międzynarodowy Komitet Naukowy warsztatów tworzy wielu wybitnych neurochirurgów z Europy, USA, Japonii i Chin, m.in. Paolo Cappabianca (Neapol), Vinko Dolenc (Ljubljana), Alessandro Ducati (Turyn), Bernard George (Paryż), Juha Hernesniemi (Helsinki), Takeshi Kawase (Tokio), Luciano Mastronardi (Rzym), Tiit Mathiesen (Sztokholm), Volker Seifert (Frankfurt), Bob Solomon (Nowy Jork). Organizatorami warsztatów byli Luc F. De Waele i Jacques Caemaert z Gandawy.

Obrady rozpoczęła Międzynarodowa Sesja Edukacyjna, w której wystąpili Takanori Fu-

From 7th to 10th September I had the pleasure to participate in the workshop organized by Luc F. De Waele and Jacques Caemaert from Ghent, Belgium, under the auspices of the European Skull Base Society and the Belgian Society of Neurosurgery. The Honorary Presidents of the meeting were: Takanori Fukushima from Raleigh, USA and Helmut Bertalanffy from Hannover, Germany.

The International Faculty and Advisory Board of these meetings was represented by distinguished neurosurgeons from Europe, the USA, Japan and China, such as Paolo Cappabianca (Naples), Vinko Dolenc (Ljubljana), Alessandro Ducati (Turin), Bernard George (Paris), Juha Hernesniemi (Helsinki), Takeshi Kawase (Tokyo), Luciano Mastronardi (Rome), Tiit Mathiesen (Stockholm), Volker Seifert (Frankfurt) and Bob Solomon (New York).

The organizers of the workshops were Luc F. De Waele and Jacques Caemaert of Ghent.

The workshop commenced with International Educational Video Seminars with the masters.

kushima (techniki mikrochirurgiczne w resekcji nerwiaków nerwu słuchowego oraz czaszokogardlaków), Helmut Bertalanffy (specjalne techniki w usuwaniu zmian położonych w pniu mózgu), Bernard George (technika usuwania guzów okolicy otworu wielkiego) i Volker Seifert (sposoby rekonstrukcji tętniaków kompleksu przedniego krążenia mózgu za pomocą klipsów naczyniowych).

Profesor Fukushima w prezentacji ilustrowanej licznymi filmami przedstawił wyniki operacji 1560 przypadków nerwiaków nerwu słuchowego, które przeprowadził w latach 1980–2010. W 60% przypadków guzów olbrzymich uzyskał zachowanie słuchu, u 98% pacjentów przywrócił prawidłową funkcję nerwu twarzewego. O tak doskonałych wynikach leczenia decydują: precyzyjna supermikrotechnika operacyjna, właściwe zastosowanie supermikroinstrumentarium i doskonała wiedza z zakresu mikroanatomii kąta mostowego-móźdżkowego, poparta dużym doświadczeniem operatora.

Profesor Bernard George omawiał technikę poszerzonego bocznego dostępu w operacjach guzów położonych w otworze wielkim, a Helmut Bertalanffy – opierając się na przeprowadzonych przez siebie operacjach 146 naczynek jamistych pnia mózgu – omówił szczegółowo korzyści i zagrożenia w możliwych dostęпах operacyjnych oraz rolę monitoringu elektrofizjologicznego, jako podstawowego narzędzia ułatwiającego operację i powodującego zwiększenie bezpieczeństwa zabiegu.

W kolejnych dniach warsztatów prof. Fukushima zaprezentował na przykładach operowanych przez siebie 450 pacjentów z tzw. *petroclival meningioma*, różne dostępy operacyjne z zastosowaniem precyzyjnej techniki mikrochirurgicznej, umożliwiającej całkowite lub prawie doszczętne usuwanie guza, podkreślając, że jest to jedyna właściwa droga leczenia, oczywiście uwarunkowana odpowiednim wykształceniem operatora.

Wyjątkowym wydarzeniem był bogato ilustrowany wykład prof. Kawase, który szczegółowo przedstawił technikę opracowanego przez siebie przedniego transpetrosalnego dostępu, podkreślając główne punkty techniki operacyjnej i sposoby unikania powikłań.

Neurochirurdzy włoscy, m.in. Paolo Cappabianca (Neapol), Francesco Zenga (Brescia–Neapol) i in. w kolejnych wystąpieniach przedstawiali własne doświadczenia stosowania endoskopowej chirurgii środkowej części

Takanori Fukushima discussed microsurgical techniques for the resection of acoustic neuroma and craniopharyngioma, Helmut Bertalanffy talked about special microsurgical techniques for the removal of brainstem lesions, Bernard George presented the surgical treatment of foramen magnum tumours, whilst Volker Seifert demonstrated the clip reconstruction of complex anterior circulation aneurysms.

Based on his own material encompassing 1560 cases of acoustic neuroma surgeries carried out over the last thirty years, Takanori Fukushima demonstrated overall serviceable hearing preservation in 60% of large tumour cases and good facial nerve function in 98% of patients. What contributed to such excellent treatment results was sufficient knowledge about displaced C-P angle microanatomy, ample clinical experience, precise super-micro-operative technical skills and correct use of updated super micro-instruments.

Bernard George's lecture was devoted to the far lateral approach in the surgical management of foramen magnum tumours, whilst Helmut Bertalanffy, who treated 146 patients with brain stem cavernoma, discussed in detail the advantages and risks of the possible approaches as well as the role of electrophysiological monitoring as a crucial tool facilitating surgery and enhancing its safety.

In the following days of the workshop, in his keynote lecture, Takanori Fukushima discussed his experience in the treatment of petroclival-meningiomas, based on 450 cases. With the help of numerous videos, he presented various operative approaches and ways to avoid complications in total or "nearly total" resection, underlining the role of careful and meticulous operative techniques.

Takeshi Kawase's special lecture was a great event. During his excellent presentation he demonstrated the details of his own technique of the anterior transpetrosal approach, emphasising the main technical points and ways to prevent surgical complications.

The neurosurgeons from Italy: Paolo Cappabianca (Naples), Francesco Zenga (Brescia–Naples) and others, presented their experience in endoscopic midline skull base surgery. Currently, endoscopic transnasal procedures are used not only for extradural skull base lesions but also for selected intracranial and intradural lesions. Pietro Nicolai from Brescia introduced Endonasal Endoscopic Craniectomy

podstawy czaszki. Obecnie nie tylko zewnątrzoponowe zmiany w zakresie podstawy czaszki są kwalifikowane do przeznosowej endoskopowej procedury, z powodzeniem leczy się tym sposobem także wyselekcjonowane zmiany wewnątrzczaszkowe i wewnątrzoponowe. Pietro Nicolai z Bresci wprowadził przeznosową endoskopową kraniektomię (*endonasal endoscopic craniectomy*) do precyzyjnej i całkowitej resekcji również złośliwych guzów (*adenocarcinoma*) zlokalizowanych wewnątrzoponowo, z właściwą techniką zamknięcia opony trzema warstwami metodą „kanapki” z użyciem autologicznego materiału. Główną zaletą tego dostępu operacyjnego jest nie tylko uniknięcie poważnych komplikacji ściśle związanych z tzw. martwą przestrzenią powstającą w przypadku dostępu twarzowo-czaszkowych i przezpodstawnych (*cranio-facial and subcranial approaches*), ale także zachowanie węchowej i zatokowo-nosowej homeostazy.

W sesjach naczyniowych głównymi wykładawcami byli Vinko Dolenc, Juha Hernesniemi i Volker Seifert. Vinko Dolenc zademonstrował filmy z operacji dużych i olbrzymich tętniaków tętnicy szyjnej wewnętrznej. Juha Hernesniemi, opierając się na własnym materiale zoperowanych 5000 pacjentów z tętniakami i 500 z naczyniakami tętniczo-żylnymi (AVM), omówił szczegóły i triki techniki operacyjnej w leczeniu dużych i wielkich AVM z przedoperacyjną embolizacją Onyxem. Volker Seifer omówił kluczowe punkty kompleksowego postępowania w niepękniętych tętniakach w kontekście stałej roli leczenia operacyjnego.

Trudno omówić tu wszystkie doskonale prezentowane wystąpienia, warto jednak zachęcić polskich neurochirurgów, zwłaszcza młodych, do udziału w kolejnych warsztatach, poświęconych chirurgii naczyniowej i chirurgii podstawy czaszki, prowadzonych przez światowej sławy neurochirurgów.

Autor, jedyny przedstawiciel Polski, zaprezentował pracę o zastosowaniu piezoelektrycznego systemu w operacjach dużych guzów oczodołu, zwłaszcza oponiaków klinowo-oczodołowych. Na kolejne warsztaty zaprosił do Kijowa Oleksandr Voznyak.

for precise total resection, also of malignant tumours (Adenocarcinoma) located intradurally, with appropriate closure techniques with the three-layer sandwich method and using autologous material. The main advantage of this approach is the avoidance of serious complications closely connected with the “dead space” created by cranio-facial and subcranial approaches, as well as the preservation of olfactory and sinonasal homeostasis.

In the aneurysm session, the main lecturers were Vinko Dolenc, Juha Hernesniemi and Volker Seifert. Vinko Dolenc presented videos of the surgery of large and giant aneurysms of ICA. In his keynote lecture, based on his experiences with 5000 patients with aneurysms and 500 with arteriovenous malformations (AVMs), Juha Hernesniemi discussed the details and tricks in aneurysm and AVM surgery, favouring preoperative Onyx embolization in the management of large and giant AVMs.

Volker Seifer in his excellent lecture discussed the crucial points of the current complex treatment of unruptured aneurysms in an interdisciplinary context and in the context of the role of surgical treatment.

Naturally, it is impossible to discuss in this short report all the excellent lectures presented by internationally renowned neurosurgeons during the workshop; however, I would like to encourage Polish doctors, especially young neurosurgeons, to participate in the next workshop devoted to cerebrovascular and skull base surgery.

I was the only representative from Poland, and I had the pleasure to present a poster concerning the use of the Piezoelectric System in the resection of large orbital tumours, in particular, spheno-orbital meningiomas.

The next Workshop will take place in Kiev, the Ukraine, where we are cordially invited by Oleksandr Voznyak and the Organizing Committee.